

SELVSTÆNDIG VIRKSOMHED: ET VALG ELLER EN NØDVENDIGHED?

Fremtidens beskæftigelsesmuligheder

I sommeren og efteråret 1998 gennemførte Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene en større undersøgelse af fremtidens beskæftigelsesmuligheder i alle de 15 EU-medlemsstater og Norge. »Hvem har til hensigt at påtage sig erhvervmæssigt arbejde?«, »hvornår?« og »hvorfor?« var de væsentligste spørgsmål, der blev stillet i undersøgelsen, hvor man søgte synspunkter fra folk, der på daværende tidspunkt havde lønnet arbejde, eller som havde til hensigt at påtage sig erhvervmæssigt arbejde inden for de næste fem år. Denne brochure giver et kort resumé af de væsentligste resultater af undersøgelsen af selvstændig virksomhed og de selvstændige næringsdrivende.

De væsentligste resultater

- Kun 12 % af de ansatte arbejder mere end 50 timer om ugen mod næsten 50 % af de selvstændige. Ikke alle selvstændige arbejder på fuldtid: 16 % — hovedsagelig kvinder — arbejder på deltidbasis.
- De selvstændiges motiver for at arbejde adskiller sig fra de ansattes. Ikke blot sætter de selvstændige pris på at være i stand til at arbejde (»fordi de kan lide deres arbejde«), men de sætter også større pris på dette end på økonomisk belønning.
- Langt størsteparten af de selvstændige er mænd: 72 % mod 28 % kvinder. Det tilsvarende forhold blandt de ansatte er 56 % mod 44 %.
- Den selvstændiges gennemsnitsalder er godt 42 år mod 37 år for ansatte. Andelen af selvstændige, der er over 50, er næsten 30 % mod 18 % for de ansatte.
- Gennemsnitlig er de selvstændige bedre uddannede end de ansatte. Selvstændige kvinder er, selv om de kun udgør en lille andel af denne gruppe (28 %), gennemsnitlig bedre uddannede end deres mandlige pendanter.
- Næsten tredjedele af de selvstændige arbejder inden for den private servicesektor. Et relativt stort antal (16 %) af de selvstændige arbejder inden for landbrugssektoren, typisk på énpersons- eller familiedrevne bedrifter.
- Præferencen for selvstændig virksomhed blandt kvinder, der vender tilbage til arbejdsmarkedet, og de arbejdsløse er begrænset, mens den er ret betydelig blandt unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet for første gang.
- Der er et klart ønske — selv blandt de ansatte — om at blive selvstændige: næsten en ud af fem personer udtaler, at de vil foretrække denne type beskæftigelse.

Indledning

Selvstændig virksomhed tegner sig for næsten 15 % af den samlede beskæftigelse i Den Europæiske Union, og denne andel vil med sandsynlighed vokse betydeligt i nær fremtid som følge af væksten i nye former for fleksibelt arbejde og kontraktansættelse i serviceindustrier i hurtig udvikling, navnlig IT (Eurostat).

Selvstændig virksomhed medfører både en økonomisk og (i de fleste medlemsstater) en skattemæssig og socialsikringsmæssig status. I de fleste EØS-lande er definitionen af en selvstændig en person, der ikke har nogen arbejdskontrakt, men som udfører en økonomisk aktivitet på regelmæssig basis, som garanterer ham en indkomst. Men sondringen mellem at være ansat og selvstændig er ofte baseret på fortolkninger af arbejdsret, social sikring og skattemæssige status.

Ifølge de internationale standarddefinitioner er arbejde som selvstændig næringsdrivende arbejde, hvor lønnen direkte afhænger af overskuddet, og hvor indehaverne træffer operationelle beslutninger eller er ansvarlige for virksomhedens velfærd (OECD, 2000). De fleste data om selvstændig virksomhed kommer fra nationale arbejdsstyrkeundersøgelser, hvor respondenterne anmodes om at klassificere sig selv som enten ansatte eller selvstændige næringsdrivende. Generelt giver denne metode (som også praktiseres i vores undersøgelse) resultater, der kommer ret tæt på den fastsatte definition.

I forbindelse med analyse af de forskellige profiler og mønstre i selvstændig virksomhed har tidligere forskning fremhævet forskellige faktorer som værende af betydning. Faktorer såsom den selvstændige næringsdrivendes alder (Rosdahl, 1993) og køn (OECD/GD, 1995) er blevet anset for at betyde noget, og det samme gælder den sektor, som virksomheden er etableret i (Rosdahl, 1993).

Formålet med dette resumé er at fremhæve de væsentligst resultater fra 1998-undersøgelsen om fremtidens beskæftigelsesmuligheder for så vidt angår selvstændig virksomhed og nærmere undersøge nye oplysninger baseret på de nuværende selvstændiges synspunkter og synspunkter udtrykt af folk, der udtrykker en interesse i at blive selvstændige. Undersøgelsen ser på spørgsmålene iværksætter og selvstændig virksomhed ud fra følgende perspektiver:

- hvem er de selvstændige, hvad er deres hovedkaraktertræk, og hvilke vilkår arbejder de under?
- hvor stor en interesse i at blive selvstændig næringsdrivende finder man hos folk uden for arbejdsmarkedet, hos unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet for første gang, og ansatte?

Hvem er de selvstændige næringsdrivende?

Undersøgelsen afslører, at 13 % af alle i lønnet beskæftigelse er selvstændige næringsdrivende mod 85 % ansatte. De resterende 2 % udgør medhjælpende familiemedlemmer.

Arbejdstid

Gennemsnitsarbejdsugen for en selvstændig næringsdrivende er på 48,2 timer, 10,5 timer mere pr. uge i gennemsnit end en ansat. Mens kun 12 % af de ansatte arbejder mere end 50 timer pr. uge, gør næsten 50 % af de selvstændige det.

På grund af de selvstændiges tendens til at arbejde mange timer formodes de sjældent at arbejde på deltid. Men undersøgelsens data viser, at en betydelig andel (16 %) af de selvstændige arbejder på deltid (mod 21 % af lønmodtagerne).

Der er også dokumentation for, at mange selvstændige arbejder på deltid med forskellige job eller ansættelseskontrakter, hvilket fører til de mange arbejdstimer. Over en tiendedel (11 %) af de selvstændige angiver, at de har mere end et job ud over deres hovedjob som selvstændig, kun 5 % af de ansatte befinder sig i en sådan situation. Denne tendens til flere job kan pege på en fleksibilitet, der simpelthen ikke er mulig inden for lønnet beskæftigelse. Det kan også pege på en større andel af marginal beskæftigelse blandt de selvstændige næringsdrivende og/eller på eksistensen af »tilsyneladende« eller »falsk« selvstændig virksomhed.

Motiver for at arbejde

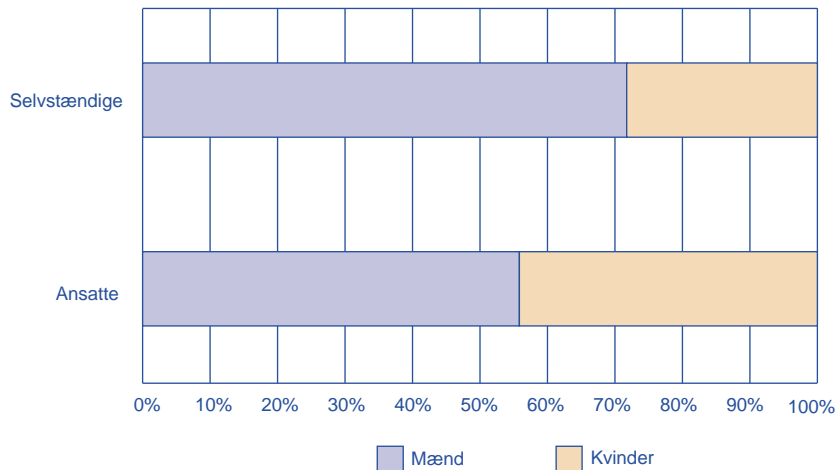
Tre af de mest almindelige motiver for at arbejde er:

- Økonomisk belønning
- Arbejdstilfredsstillelse
- Samvær med andre

Har de selvstændige næringsdrivende de samme motiver for at arbejde som de ansatte? Selv om økonomiske hensyn motiverer begge grupper lige meget, ser det ikke overraskende ud, som om ønsket om at arbejde sammen med andre er en stærkere motivation blandt de ansatte. Men den største forskel ligger i tilfredsheden med den type arbejde, som hver gruppe udfører. Undersøgelsen viser, at de selvstændige værdsætter at kunne arbejde af reelle årsager og på grund af arbejdsindholdet, og interessant nok sætter de dette aspekt højere end den økonomiske belønning. Dette sidste resultat kan have implikationer for fastholdelsesaspekterne i beskæftigelsespolitikken såvel som være et incitament til at blive selvstændig næringsdrivende.

Figur 1. Beskæftigelsesstatus, fordelt på køn

Grundlag: Eksisterende arbejdsstyrke

En mandeverden?

Kvinderne kan stadig ikke følge med mændene, når det gælder arbejdsmarkedsdeltagelse — 42 % af alle ansatte er kvinder — men denne kønsforskel gør sig endnu mere gældende inden for selvstændig virksomhed, hvor kun lidt over en fjerdedel (28 %) er kvinder. Det ser ud, som om markedspladsen for selvstændige er langt mere kønsadskilt end de ansattes arbejdsmarked (se figur 1).

Aldersprofil

Gennemsnitsalderen for en selvstændig næringsdrivende er lidt over 42 år mod 37½ for den ansatte.

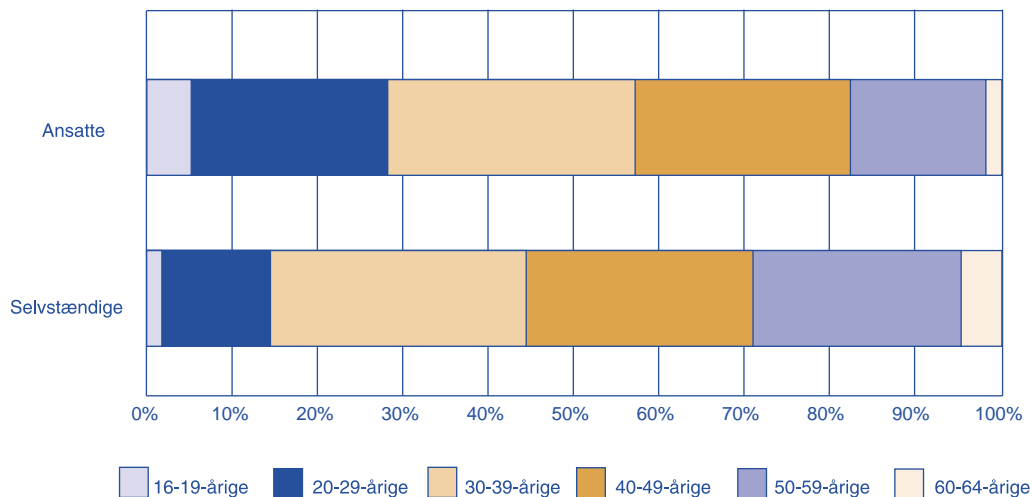
Figur 2 viser, at de selvstændige i gennemsnit er ældre end de ansatte. En ting, der er særlig slående, er den relativt høje andel af selvstændige i gruppen af over 50-årige, som når op på 30 % mod 18 % for de ansatte. I den ældste aldersgruppe, de 60-64-årige, er de selvstændiges relative andel mere end dobbelt så stor som blandt de ansatte.

I aldersgruppen af 16-29-årige finder vi imidlertid dobbelt så mange ansatte som selvstændige. Denne situation er interessant i lyset af, at en relativ stor andel af denne aldersgruppe (25 %) udtrykker en præference for selvstændig virksomhed i undersøgelsen.

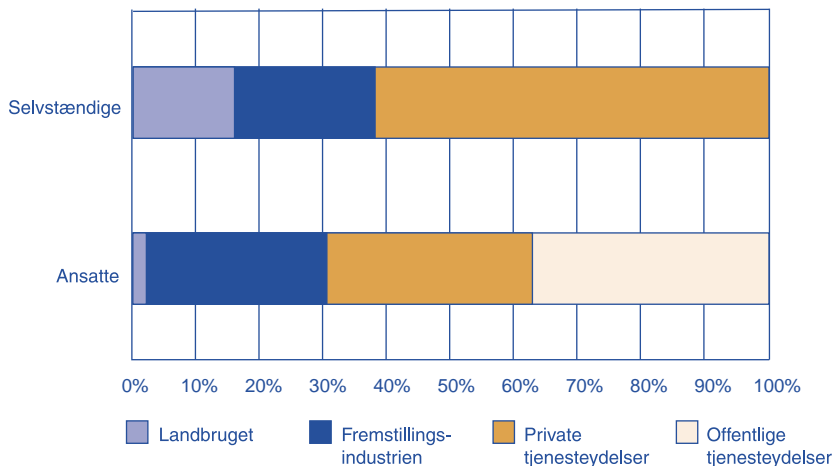
Uddannelse og kvalifikationer

Et af de væsentlige resultater af undersøgelsen er, at, mens de to arbejdsstyrke kategorier udviser forskelle i relation til aldersprofil, er de to gruppers uddannelsesniveau så godt som ens. På det eksisterende arbejdsmarked har de unge generelt en højere uddannelse end de ældre arbejdstagere. Man kunne forvente, at dette også afspejlede sig hos de selvstændige, og det, at det ikke er tilfældet, angiver, at de selvstændige har et højere uddannelsesniveau end deres lønmodtagerpendanter i samme alder. Dette har helt klart betydelige indvirkninger på færdighedsniveauerne på de erhvervsaktives arbejdsmarked. Strømmen af folk med større færdigheder ud af lønnet arbejde og ind i selvstændig

Figur 2. Beskæftigelsesstatus, fordelt på alder

Figur 3. Beskæftigelsesstatus, fordelt på sektor

virksomhed kunne få en negativ indvirkning på manglen på uddannet arbejdskraft i førstnævnte gruppe. Politikker, der har til formål at tilskynde til selvstændig virksomhed, må tage højde for dette.

Mens kvinderne kun udgør en lille andel af de selvstændige (28 %), har kvinderne i denne kategori et betydeligt højere gennemsnitligt uddannelsesniveau end deres mandlige kolleger:

- kun 4 % af de selvstændige kvinder har ingen kvalifikationer mod 16 % af deres mandlige kolleger
- tre fjerdedele (75 %) af de selvstændige kvinder har mindst en ungdomsuddannelse imod kun to tredjedele af de mandlige selvstændige.

Arbejdsform

Næsten to tredjedele af de selvstændige arbejder inden for serviceindustrien i den private servicesektor (se figur 3). Personlige serviceydelser og videnintensive professionelle serviceydelser tegner sig for størstedelen af de nyetablerede virksomheder i de europæiske lande. Det større antal nyetablerede virksomheder inden for disse sektorer i modsætning til fremstillingsindustrien er helt bestemt forbundet med de relativt ringe investeringer, der er brug for for at etablere sig inden for disse områder. Det, at den selvstændige næringsdrivende i den private servicesektor let kan operere alene og på deltidsbasis udgør alt sammen stærke incitamenter.

Støttebaserede iværksætterordninger udgør i modsætning til kapitalfinansieringsordninger yderligere tilskyndelse til udvikling af selvstændig virksomhed inden for servicesektoren — i modsætning til fremstillingsindustrien, hvor der kræves omfattende investering i maskineri.

Et vigtigt område for selvstændig virksomhed har traditionelt været landbrugssektoren. En relativt stor

andel (16 %) af de selvstændige næringsdrivende arbejder i denne sektor, navnlig på énpersons- og familiedrevne landbrug. Næsten 80 % af de selvstændige inden for landbruget arbejder alene eller med medhjælpende familiemedlemmer, men uden ansatte. De tilsvarende tal for individuelle selvstændige inden for fremstillingsindustrien er 56 %, og i den private servicesektor er det 61 %.

Hvem vil gerne være selvstændig næringsdrivende?

Er der særlige træk ved selvstændig virksomhed, der vil tiltrække folk, der allerede er i lønnet beskæftigelse, og unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet, eller folk, der vender tilbage til arbejdsmarkedet, til denne uafhængige arbejdsform? Kan denne viden bruges til at udarbejde politiske initiativer om selvstændig virksomhed og virksomhedsetablering?

Nuværende situation og fremtidige præferencer

Undersøgelsens resultater angiver, at præferencen for selvstændig virksomhed blandt kvinder, der vender tilbage til arbejdsmarkedet, og arbejdsløse er lille. Derimod blev der givet udtryk for en stærk præference for selvstændig virksomhed blandt unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet for første gang. Generelt overskred den, om end ikke meget, den nuværende fordeling af selvstændig virksomhed, undtagen blandt unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet for første gang, hvor der var en mere udbredt interesse i at blive selvstændig.

Kun 15 % af dem, der vender tilbage til arbejdsmarkedet (kvinder og arbejdsløse) sagde, at de ville foretrække at blive selvstændige, men for de nye unge på arbejdsmarkedet var tallet helt oppe på 25 %.

Blandt de arbejdsløse og også blandt de tilbagevendende kvinder, men her i nogen mindre grad, var der en betydelig gruppe (omkring en

femtedel af de arbejdsløse), som sagde, at de ikke havde nogen præference. Dette kunne antyde enten en generel vilje til at overveje alle muligheder eller manglende rådgivning og vejledning om de muligheder, der er åbne for dem.

Implikationerne af dette for de politiske planlæggere er (alt andet lige), at de tilbagevendende kvinders og arbejdsløses nuværende ønsker om at arbejde på selvstændig basis let bør kunne imødekommes uden i særlig grad at forstyrre den nuværende balance mellem lønmodtagerstatus og selvstændig virksomhed, som er henholdsvis 85 % og 13 %.

Omkring en ud af fem af de selvstændige næringsdrivende ville foretrække et lønnet arbejde. Denne præference blev navnlig udtrykt af de lavereuddannede og ældre selvstændige og arbejdere i landbrugssektoren. Andelen af ansatte, der ønsker at blive selvstændige næringsdrivende, var også tæt på 20 %, og eftersom antallet af ansatte var seks gange større end stikprøvemængden af selvstændige næringsdrivende, er budskabet klart: Flere ønsker at bevæge sig fra lønnet beskæftigelse til selvstændig virksomhed end modsat, og denne korrelation er ret stærk. Eftersom de fleste interviewede udtrykte et ønske om at ændre beskæftigelsesstatus nu frem for om fem år, kunne dette antyde utilfredshed med den nuværende situation.

Der var en betydelig og resolut efterspørgsel efter selvstændig virksomhed blandt de unge, der for første gang kommer ind på arbejdsmarkedet, som, hvis den blev gennemført i deres arbejdsliv, ville have indvirkninger på den form for livsfærdigheder, som de vil skulle have, og på tilbuddet om rådgivnings- og vejledningstjenester i uddannelsessystemet.

Kønsfaktoren

En yderligere analyse viste, at kønnet var den mest betydelige faktor (ud af 18 variabler), der øvede indflydelse på den enkeltes præference for selvstændig virksomhed. Navnlig kvinder syntes at være mindre tiltrukket af selvstændig virksomhed end mænd. Set fra et andet perspektiv er de, der med størst sandsynlighed vil udtrykke en præference for at etablere deres egen virksomhed, unge mænd med nogle kvalifikationer og nogen erfaring på arbejdsmarkedet.

Dette udgør noget af et dilemma for politiske planlæggerne, der, når de skal udforme foranstaltninger for selvstændig virksomhed, må finde en balance mellem indgreb til fordel for dem, der har behov for tilskyndelse og støtte (for at undgå et økonomisk ustabil marked for selvstændige næringsdrivende) såsom kvinder og arbejdsløse, hvor der stilles ressourcer og støtte til rådighed for dem, der med stor sandsynlighed vil bevæge sig ind i selvstændig virksomhed med få incitamenter.

Det, at kun få tilbagevendende kvinder udtrykte en interesse i blive selvstændige, kan antyde, at mange kvinder er påvirket af billedet af selvstændig

virksomhed som værende forbeholdt mænd. Politiske planlæggere må se på, om og hvordan deres politikker kan have en tendens til at styrke kønsopdelingen af selvstændig virksomhed.

Konklusion

Dataene fra undersøgelsen »Fremtidens beskæftigelsesmuligheder« understøtter tidligere arbejde udført af Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene og andre organisationer såsom OECD. Generelt har væksten i den selvstændige virksomhed været koncentreret om de hurtigst voksende økonomiske sektorer, navnlig virksomheds- og samfundstjenester. Den stærkeste vækst er set i de højereuddannede erhvervsgrupper (OECD, 2000). Dette svarer til resultaterne af vores undersøgelse, eftersom de fleste selvstændige arbejder i servicesektoren og gennemsnitlig er højere uddannet end deres panderter i lønnet beskæftigelse.

Arbejdsvilkår

Undersøgelsens resultater angiver, at de selvstændige som helhed er ret tilfredse med deres valg af beskæftigelsesstatus til trods for den lange arbejdstid. Men anden forskning har vist, at de selvstændiges vilkår, selv om de generelt beretter om et højere niveau af tilfredshed med arbejdet (hvilket også fremgår af vores resultater), ofte er radikalt forskellige fra arbejdsvilkårene for dem, der har lønnet arbejde, navnlig hvad angår arbejdstempot, som afhænger direkte af efterspørgsel fra folk, såsom kunder, passagerer, elever eller patienter. Længere arbejdstid udsætter ligeledes de selvstændige for særlige sundhedsrisici (den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene, 1996). Dette er måske en af grundene til, at en ud af fem af de selvstændige, der blev interviewet i denne undersøgelse, udtalte en præference for at have lønnet arbejde frem for at være selvstændig næringsdrivende. Det var påfaldende, at navnlig de lavtuddannede, de ældre selvstændige og de, der er beskæftiget i landbruget, udtrykte dette ønske. De selvstændiges arbejdsvilkår er helt klart et område, som bør undersøges nærmere i forbindelse med udformningen af politiske initiativer for denne gruppe.

Som dokumenteret af denne undersøgelse og støttet af andre informationskilder er de fleste selvstændige desuden, hvad man kan kalde arbejdstagere »for egen regning« (selvstændige uden ansatte), og relativt få bliver nogensinde arbejdsgivere. Dette betyder, at mange af de vanskeligheder (såsom administrative og skattemæssige byrder), der er forbundet med at etablere og arbejde i små og mellemstore virksomheder, er endog meget relevante for selvstændige næringsdrivende (OECD, 2000).

Tilskyndelse til selvstændig virksomhed

Interessen i selvstændig virksomhed blandt dem, der p.t. er ansatte, fremgår at være stor: 20 % vil foretrække status af selvstændig næringsdrivende frem for lønmodtager. Dette kan angive, at hvis denne

ambition blev yderligere udviklet og udnyttet, ville en øget mængde lønmodtagerstillinger potentielt kunne blive ledige for dem, der p.t. ikke er beskæftiget. Dette er vigtigt, for undersøgelsens resultater angiver ret klart, at ønsket om at blive selvstændig hos begge grupper af tilbagevendende (kvinder og arbejdsløse) ikke er særlig stort. Dette stemmer overens med anden forskning, der viser, at kun en lille andel f.eks. for de arbejdsløses vedkommende bliver selvstændige i modsætning til lønarbejdere (OECD, 2000). Dette kunne betyde, at politikker, der konkret har til formål at hjælpe arbejdsløse med at blive selvstændige, kan være mindre succesrige end politiske initiativer, der fokuserer på dem, der for nærværende er i lønnet arbejde, og som måske ønsker at blive selvstændige.

Mens unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet, udtrykker en større interesse i selvstændig virksomhed end andre grupper, der indtræder på arbejdsmarkedet (kvinder, der vender tilbage, og arbejdsløse), har anden forskning vist, at de grundet mindre kapital (både hvad angår økonomiske og menneskelige ressourcer) har mindre chance for at få held med deres iværksætterambitioner (OECD, 2000). Så hvis der skal tilskyndes til selvstændig virksomhed, må der udformes særlige foranstaltninger såsom målrettede uddannelses- og støtteordninger, der tager særlig sigte på denne målgruppe.

Tackling af de hindringer, som kvinder står over for

Kvinder, der vender tilbage til arbejdsmarkedet, står over for anderledes hindringer, når det gælder selvstændig virksomhed. Da de i mange tilfælde har små børn i husstanden, synes byrden ved at forsøge at forene familieansvaret med den lange arbejdstid, det ofte kræver at være selvstændig, at gøre kvinder modstandsdygtige over for idéen om at blive selvstændige.

Generelt har det vist sig, at kvindelige selvstændige står over for yderligere vanskeligheder. Forholdsmæssigt kan de kun opvise få resultater hvad angår tidligere erhvervs erfaring, og følgelig har de flere vanskeligheder end mænd, når det gælder om at

rejse penge, og de bliver ofte konfronteret med negative sociale værdier, som ofte får finansielle mellemlid til at vurdere etableringen af deres virksomhed som potentielt mere »risikofyldt« for investering (OECD, 2000). Hvis kvinder i højere grad skal tilskyndes til at blive selvstændige, vil det være nødvendigt at tackle de finansielle hindringer og sørge for former for selvstændig virksomhed, der ikke betyder lang arbejdstid, og som gør det muligt at forene familieliv og arbejde. Den voksende private servicesektor kan tilbyde muligheder for mere »kvindevenlige« former for selvstændig virksomhed, idet virksomhedsetablering inden for denne sektor ofte ikke kræver enorme etableringsinvesteringer og lang arbejdstid. Der bør desuden gøres noget ved de sociale barrierer og holdninger hos dem, der sørger for finansiering og muligheder for kvindelige selvstændige næringsdrivende.

Referencer

Employment Outlook 2000, OECD 2000.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene: *The Working Conditions of the Self-Employed in the European Union* (1996), sammenfattende rapport baseret på resultaterne af den anden europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene i 1996 (Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, 1997).

»Employed persons by professional status in all EU-15 countries 1997 and 1998« fra Arbejdsstyrkeundersøgelsen, Eurostat, Luxembourg, 1999.

Papir om »Self-Employment Programmes for the Unemployed« til drøftelserne ved en fælles international konference afholdt i regi af det amerikanske arbejdsministerium og OECD, OECD/GD(95)104, 1995.

Rosdahl, Anders: *The Danish Enterprise Allowance Scheme*, Socialforskningsinstituttet, København, 1993.

Om undersøgelsen »Fremtidens beskæftigelsesmuligheder«

Denne undersøgelse, der gennemførtes af Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene i sommeren og efteråret 1998, omfattede 30 557 telefoninterview med folk mellem 16 og 64 år i samtlige 15 EU-medlemsstater og Norge. Undersøgelsen leverer oplysninger om både de interviewedes nuværende situation og fremtidige præferencer vedrørende beskæftigelse. Da interviewene fandt sted, udtrykte 43 % (7 749 ud af 17 908) af de ikke-erhvervsaktive intention om ikke at ville påtage sig erhvervmæssigt arbejde i fem år. Denne gruppe blev ikke medtaget i den videre analyse. I analysens første fase blev fire hovedmålgrupper defineret:

Erhvervsaktive: personer, der erklærer, at de er ansatte, eller som svarede »ja« på spørgsmålet, om de havde lønnet arbejde i sidste uge (N=12 649).

Unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet: personer, der befinder sig på tærsklen til deres arbejdsliv, og som endnu ikke besidder betydelig erhvervs erfaring (grundet f.eks. studier), og som er under 30 (N=3 932).

Kvinder, der vender tilbage til arbejdsmarkedet: kvinder, som ønsker at påtage sig erhvervmæssigt arbejde efter en pause i deres karriere. De har forudgående arbejds erfaring og en minimumspause af et års varighed fra arbejdsmarkedet. En kortere pause accepteres kun, hvis respondenter afsluttede sit sidste ansættelsesforhold for at føde et barn, eller fordi hun skulle pleje ældre, syge eller handicappede personer (N=3 499).

Arbejdsløse personer, der erklærer, at de er arbejdsløse (N=2 537).

Definitioner anvendt i teksten:

deltid = under 35 timer om ugen (medmindre andet er nævnt)

fuldtid = 35 timer om ugen eller mere.

midlertidig beskæftigelse = ikke-permanent beskæftigelse (herunder midlertidig eller vikarbureauansættelse)

selvstændige næringsdrivende = personer, der erklærer, at de er selvstændige næringsdrivende.

Dette papir blev udarbejdet af professor Fred Huijgen, Nijmegen Business School, Nijmegen Universitet, i samarbejde med Janet Smith, Mia Latta og Agnes Parent-Thirion, Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene.

PUBLIKATIONER

Instituttets publikationer sælges i Deres lokale boghandel eller fra EU's officielle salgssteder eller Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, L-2985, Luxembourg (webadresse: www.eur-op.eu.int). Hvis der ikke er angivet nogen pris, er dokumentet gratis og tilgængeligt på Instituttets websted på adressen:

www.eurofound.ie/publications/ eller ved bestilling fra Institutet.

- 1. Arbejdsmarkedsdeltagelse: Nu og i fremtiden** (resumé)
EF/00/19
Tilgængelig på følgende sprog: ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV
- 2. Fuldtids- og deltidbeskæftigelse: Nuværende situation og fremtidige muligheder** (resumé)
EF/00/21
Tilgængelig på følgende sprog: ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV
- 3. Forening af familie- og arbejdsliv** (resumé)
EF/00/25
Tilgængelig på følgende sprog: ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV
- 4. Employment options and labour market participation**

(beskæftigelsesvalg og arbejdsmarkedsdeltagelse — rapport)
EF/00/26

Tilgængelig på følgende sprog: DE, FR, EN

- 5. Tidspres og autonomi på arbejdspladsen i Den Europæiske Union** (resumé)

EF/97/43

Tilgængelig på følgende sprog: ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

- 6. Køn og arbejdsvilkår i Den Europæiske Union** (resumé)

EF/97/59

Tilgængelig på følgende sprog: ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

- 7. Bulletin of European Studies on Time — BEST** (bulletin over europæiske tidsstudier)

Tilgængelig på følgende sprog: DE, EN, FR

To numre pr. år

- 8. Reduction in working time: a literature review** (nedsættelse af arbejdstiden: en litteraturoversigt)

EF/98/11

Tilgængelig på følgende sprog: DE, EN, FR

EUR 18

- 9. Supporting employability: guides to good practice in employment counselling and guidance** (støtte af beskæftigelsesegnet metode: vejledning i god praksis inden for

beskæftigelsesrådgivning og vejledning)

EF/98/34

Tilgængelig på følgende sprog: ES, FR, IT, FI

- 10. Managing an ageing workforce: a guide to good practice** (styring af en aldrende arbejdsstyrke: en vejledning i god praksis)

EF/98/65

Tilgængelig på følgende sprog: ES, DE, EN, FR, FI

- 11. Bekæmpelse af alderskranker på arbejdsmarkedet** (forskningsresumé)

EF/97/18

Tilgængelig på følgende sprog: ES, DA, DE, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

- 12. Linking welfare and work** (forening af velfærd og arbejde)

EF/98/53

Kun tilgængelig på EN

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Yderligere oplysninger om undersøgelsen »Fremtidens beskæftigelsesmuligheder« fås på Instituttets websted (www.eurofound.ie) eller ved at kontakte:

Dimitrios Politis

Informationskontaktperson

Tlf: (353 1) 204 31 40

Fax (353 1) 282 64 56

e-mail: dmp@eurofound.ie

Copyright: Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene.
Gengivelse er tilladt, dog ikke til kommercielle formål, såfremt kilden er angivet, og der indsendes en kopi til Institutet.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin, Irland.

Tlf. +353 1 2043 100

Fax: +353 1 282 64 56/282 42 09

E-post: postmaster@eurofound.ie

EF/00/22/DA

KONTORET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
OFFICIELLE PUBLIKATIONER

L-2985 Luxembourg